

Sprawozdanie merytoryczne

z realizacji zadania pt. „Dofinansowanie działalności edukacyjnej „Ośrodka Edukacji Ekologicznej” w Szymbarku w 2014 roku, wg harmonogramu rzeczowo – finansowego do umowy nr WFOŚ/D/723/8/2014 w okresie od 01.01.2014r. do 31.12.2014r.

Uczestnicy wszystkich zadań edukacyjnych Ośrodka Edukacji Ekologicznej zostali poinformowani o finansowaniu zadań ze środków Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Gdańsku.

Na działalność OEE w Szymbarku składają się dwie zasadnicze formy edukacji ekologicznej. Pierwszą i jednocześnie wiodącą formą jest edukacja grup uczestniczących w kilkudniowych turnusach, podczas których uczestnicy biorą udział w warsztatach z różnych dziedzin nauk przyrodniczych. Drugą formą działalności Ośrodka jest organizacja i współorganizacja warsztatów jednodniowych w formie festynów, pikników i wycieczek proekologicznych, a także organizowanie warsztatów i szkoleń dla dorosłych.

W okresie od stycznia 2014 do grudnia 2014 z warsztatów z edukacji ekologicznej, organizowanych przez Ośrodek Edukacji Ekologicznej w Szymbarku skorzystało **256 grup** dzieci i młodzieży szkolnej z opiekunami, o łącznej liczbie **5 965 osób**. Były to warsztaty:

- pięciodniowe 11 grup
- czterodniowe 1 grupa
- trzydniowe 26 grup
- dwudniowe 8 grup
- jednodniowe 203 grupy
- ferie 1 grupa
- wakacje 5 grup (w tym grupa dzieci z Ukrainy)
- warsztaty siedliskowe „Metody RHS i LHS na warsztatach w Kaszubskim Parku Krajobrazowym” 1 grupa

W ramach warsztatów dwudniowych przeprowadzono:

„Rodzinne warsztaty herpetologiczne”

Tegoroczne warsztaty herpetologiczne zostały skierowane do dzieci pod opieką rodziców albo innych pełnoletnich przedstawicieli rodziny.

Pierwszym punktem programu był krótki wykład na temat płazów występujących w Polsce. Dzieci miały okazję poznać płazy i nauczyć się rozpoznawania poszczególnych gatunków po ich głosach. Zorganizowano także konkurs na naśladowanie głosów płazów. Podczas trwania części wykładowej dzieci kolorowały wcześniej przygotowane wydruki z krajowymi sylwetkami płazów. Po kolacji, wyposażeni w kalosze i latarki-czołówki, młodzi przyrodnicy ruszyli na poszukiwanie migrujących płazów. Po powrocie z terenu dzieci układały wielkoformatowe puzzle z sylwetkami płazów.

Kolejny dzień rozpoczęliśmy wykładem. Następnie dzieci wykonały z plasteliny rzeźby gadów. Następnym punktem programu było wyjście w teren na pobliskie żmijowisko.

Podczas poszukiwań żywych okazów udało nam się złapać kilka jaszczurek (jaszczurki zwinki i jaszczurki żyworodne).

Wiedza przekazywana przez pana Tomasza Narczyńskiego – prowadzącego zajęcia na długo pozostanie w pamięci dzieci i ich opiekunów. Najważniejszym osiągnięciem przeprowadzonego przedsięwzięcia było uzmysłowienie uczestnikom roli płazów i gadów w przyrodzie i potrzebę ochrony tej grupy zwierząt oraz radość dzieci, która płynęła z bezpośredniego poznawania przyrody.

W ramach warsztatów jednodniowych przeprowadzano:

„Powitanie wiosny 2014 w Strzelnicy”

21.03.2014 r. w „Strzelnicy” w Kościerzynie odbyło się powitanie wiosny połączone z warsztatami ekologicznymi i regionalnymi. Głównymi organizatorami byli: Zarząd Powiatowy Ligi Ochrony Przyrody i Kościerski Dom Kultury. W organizację przedsięwzięcia włączył się Ośrodek Edukacji Ekologicznej w Szymbarku. Na stoisku OEE można było poznać ciekawostki związane z płazami, uczestniczyć w Quizie z wiedzy o płazach oraz układać wielkoformatowe puzzle z sylwetkami tej grupy zwierząt.

„Dzień Ziemi w Somoninie”

OEE zorganizował warsztaty dla dwóch grup wiekowych szkoły podstawowej i gimnazjum. Zajęcia bezpośrednio nawiązywały do tematyki tegorocznych obchodów Dnia Ziemi: "Zmieniaj nawyki – nie klimat!" Uczniowie mogli się dowiedzieć na czym polega efekt cieplarniany, w jaki sposób człowiek doprowadza do nadmiernej koncentracji dwutlenku węgla w atmosferze, o ile na przestrzeni ostatnich dziesięcioleci wzrosła temperatura powierzchni Ziemi oraz o ile w ciągu ostatnich lat podniósł się poziom mórz i oceanów. Na zakończenie zajęć uczniowie podawali przykłady nawyków, które mogliby zmienić aby pomóc w zatrzymaniu niekorzystnych zmian klimatu. Uczniowie z Somonina mieli również szansę bliżej poznać nietoperze – rząd latających ssaków silnie zagrożonych przez postępujące zmiany klimatyczne. Dowiedzieli się m.in. co to jest echolokacja, czym się żywią nietoperze, o ile obniża się ich temperatura ciała podczas hibernacji oraz jak udaje im się zwiśać bez wysiłku.

„Dzień Ziemi w Chmielnie”

28.04.2014 r. Ośrodek Edukacji Ekologicznej włączył się w organizację Dnia Ziemi w Zespole Szkół w Chmielnie. Tematem przewodnim imprezy ekologicznej organizowanej dla uczniów była ochrona jezior. Zajęcia dla uczniów klas 0–6 odbyły się nad jeziorem Kłodno, które jest jednym z trzech Jezior Chmielńskich i leży na szlaku wodnym "Kółko Raduńskie". Uczestnicy zajęć mieli szansę poznać organizmy zamieszkujące jezioro, ze szczególnym wskazaniem na makrobentos. Uczniowie pochodzący z Chmielna i z okolic, którzy w sezonie letnim często spędzają bardzo dużo czasu wypoczywając nad wodą, z zaskoczeniem obserwowali wyławiane własnoręcznie okazy. Okazało się, że większość z nich nie zdawała sobie sprawy z olbrzymiej bioróżnorodności bezkręgowców występujących w jeziorach. Wśród złapanych okazów znalazły się: larwy jętki, larwy chruścika, ośliczki, larwy ważki równoskrzydłej, ślimaki słodkowodne, chrząszcze wodne, nartniki, pluskwiaki wodne,

pijawki. Oczywiście wszystkie organizmy po oznaczeniu i dokładnym obejrzeniu przez uczestników warsztatów odzyskały wolność.

„IV Wiosenne Warsztaty Przyrodnicze w Szymbarku”

24.04.2014 r. odbyły się „IV Wiosenne Warsztaty Przyrodnicze w Szymbarku”. Uczestniczyło w nich 500 osób (dzieci pod opieką nauczycieli z terenu powiatu kartuskiego). Tegorocznym motywem przewodnim był bocian biały (*Ciconia ciconia*).

Głównymi organizatorami Warsztatów byli: Ośrodek Edukacji Ekologicznej i Kaszubski Park Krajobrazowy, do organizacji włączyło się także Nadleśnictwo Kartuzy. Przedsięwzięcie rozpoczęło się konkursem na najbardziej oryginalne przebranie za bociana. Podczas prac komisji konkursowej pan Tomasz Mokwa (kierownik Krajowej Centrali Obrączkowania Ptaków, działającej w strukturach Muzeum i Instytutu Zoologii Polskiej Akademii Nauk) opowiedział ciekawostki związane z bociąkiem białym, nawiązując do wędrówek i obrączkowania tego gatunku.

Po rozstrzygnięciu konkursu dzieci wraz z opiekunami i instruktorami udały się w kierunku lasu na warsztaty terenowe, które skupiły się na aspekcie wiosennym w przyrodzie.

Podczas warsztatów Kaszubski Park Krajobrazowy zorganizował konkurs o walorach przyrodniczych PK dla nauczycieli. Najlepsi okazali się nauczyciele ze Szkoły Podstawowej w Łapalicach. Po powrocie z terenu na uczestników czekała ciepła herbata i kielbasa.

Kolejnym punktem programu było wręczenie nagród za udział w konkursie na „Wykonanie rzeźby bociąka z materiału biodegradowalnego”. Następnie odbył się konkurs drużynowy. Każda szkoła musiała zmagać się z pytaniami dotyczącymi bociąków, by móc ułożyć na swojej tablicy sylwetkę bociąka białego z puzzli.

„Poznajemy przyrodę okolic Zespołu Kształcenia i Wychowania w Goręczynie”

Podczas realizacji przedsięwzięcia uczniom przyświecały 2 hasła: pierwsze związane ze Światowym Dniem Ziemi: "Zmieniaj nawyki – nie klimat!" i drugie: "Poznajemy przyrodę okolic Zespołu Kształcenia i Wychowania w Goręczynie". Z tej okazji w Szkole odbyła się uroczysta akademii nawiązująca do hasła Światowego Dnia Ziemi i przeprowadzone zostały przez pracowników Ośrodka Edukacji Ekologicznej warsztaty przyrodnicze na wszystkich poziomach nauczania. Dzieci pod opieką instruktorów (botanik, ornitolog, geograf, herpetolog) poznawały przyrodę okolic swojej szkoły. Ogromnym zaskoczeniem dla uczestników była różnorodność siedlisk przyrodniczych, znajdujących się nieopodal Szkoły.

„Woda pod lupą – warsztaty w Klukowej Hucie”

Ośrodek Edukacji Ekologicznej zorganizował dla ZKiW w Klukowej Hucie warsztaty chemicznego i biologicznego oznaczania jakości wody. Uczniowie szkoły podstawowej i gimnazjum badali wodę z oczka wodnego położonego nieopodal szkoły. Podczas części terenowej mieli okazję poznać i oznaczać organizmy będące bioindykatorami czystości wód oraz dowiedzieć się ile klas jakości wody wyróżniamy. Uczestnicy warsztatów dowiedzieli się, iż dawny system oceny czystości wody opierał się przede wszystkim na przekonaniu, że czysta woda to ta nadająca się do mycia, picia, produkcji i rekreacji natomiast obecne podejście jest zupełnie inne i wypływa z przekonania, iż woda jest zasobem cennym nie tylko dla ludzi, ale jest również ważnym elementem ekosystemów. Po części terenowej "Eko-badacze" uzyskali garść wiadomości teoretycznych o kaszubskich jeziorach, m.in. zdobyli informację na temat jeziorności KPK oraz genezy jezior. Podczas chemicznego badania

jakości wody, badali jej podstawowe parametry tj. odczyn wody, zawartość azotanów oraz fosforanów. Dowiedzieli się również w jaki sposób zmienia się klasa jakości wody w zależności od pH oraz, że zwiększanie zawartości azotanów i fosforanów w wodach może być spowodowane wpływem z upraw rolniczych używanych nawozami. Poznali pojęcie eutrofizacji jezior, która jest najczęstszym i najbardziej brzemennym w skutki antropogenicznym zakłóceniem funkcjonowania ekosystemów wodnych.

„Majówka entomologiczna dla przedszkolaków”

Wzorem lat ubiegłych OEE w Szymbarku zorganizował „majówkę entomologiczną”. W tym roku gościliśmy w Zespole Kształcenia i Wychowania w Kamienicy Szlacheckiej. Głównym celem warsztatów było oswojenie przedszkolaków z owadami i podkreślenie ich roli w przyrodzie jako najliczniejszej grupy zwierząt oraz zapoznanie dzieci z gatunkami, które występują w pobliżu przedszkola.

Uczestnicy zajęć mieli okazję dowiedzieć się kto to jest entomolog i jakimi przyrządami posługuje się podczas pracy (np. siatka entomologiczna i parasol entomologiczny). Prowadzący zwracali szczególną uwagę na to, żeby w przyszłości dzieci nie nazywały owadów „robakami”, co zdarza się nagminnie. Warsztaty zostały przeprowadzone na łące usytuowanej w okolicy przedszkola. Dzieci chwytaly owady za pomocą „sprzętu entomologicznego”, po czym obserwowały dokładnie przy użyciu lup. Prowadzący cierpliwie wyjaśniał, który to gatunek i na zakończenie oznaczania prosił dzieci o wypuszczenie żywego okazu. Nagrodą po skończonych zajęciach było układanie wielkoformatowych puzzli z sylwetkami owadów.

„Mój przyjaciel bocian”

W związku ze zbliżającym się VII Międzynarodowym Liczeniem Gniazd Bociana Białego OEE zorganizował warsztaty „Mój przyjaciel bocian”. Przedsięwzięciem zostały objęte wszystkie szkoły z terenu Gminy Stężyca w celu odbycia rekonesansu na temat lokalizacji gniazd omawianego gatunku. Głównym celem zajęć było uzmysłowienie dzieciom wartości jakie niesie z sobą obecność bocianiego gniazda i możliwości obserwacji ornitologicznych. Dzieci poznały biotop bociana i bazę pokarmową. Obalono mit związany z żabą jako głównym składnikiem diety. Dzieci dowiedziały się również kto jeszcze może mieszkać w gnieździe bociana.

Dodatkowo pracownicy OEE włączyli się w organizację: IX Gminnego Konkursu Ekologicznego w Gołubiu, Wojewódzkiego Konkursu Dla Szkół Gimnazjalnych pt. „Oblicza globalizacji”, XXI Sejmiku Ekologicznego w Kościerzynie, XIII Ogólnopolskiego Konkursu „Poznajemy Parki Krajobrazowe Polski” i 35-lecia Trójmiejskiego Parku Krajobrazowego.

„Grzybobranie 2014’ w OEE w Szymbarku”

W drugiej połowie września Ośrodek Edukacji Ekologicznej w Szymbarku i Kaszubski Park Krajobrazowy zorganizowali dla szkół z terenu powiatu kartuskiego „Grzybobranie”. Na zaproszenie odpowiedziały 22 klasy (400 uczestników). Przedsięwzięcie dofinansowano ze środków Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Gdańsku.

Wzorem roku ubiegłego, po przywitaniu uczestników przez Kierownika Kaszubskiego Parku Krajobrazowego – mgr Witolda Sieciechowskiego, główny specjalista do spraw edukacji w OEE w Szymbarku – mgr Monika Rekowska przedstawiła program przedsięwzięcia. Następnie odbył się konkurs na najbardziej oryginalne przebranie za grzyba występującego na terenie KPK. Kolejnym punktem programu była krótka pogadanka na temat grzybów wygłoszona przez p. mgr Sebastiana Nowakowskiego, zilustrowana na żywo rysunkami na tablicy przez p. mgr Annę Peichert. Po pogadance nastąpił główny punkt programu – zajęcia terenowe, dzieci zostały podzielone na grupy i zaopatrzone w przyniesione przez siebie koszyki wyruszyły z instruktorami do lasu. W trakcie części terenowej dzieci miały okazję poznać budowę owocnika grzyba, zobaczyć strzępki grzybni w podłożu, poznać rolę mikoryzy w życiu grzybów i drzew oraz biotopy, w jakich spotykamy pospolite gatunki. Uczyły się również zasad zbierania grzybów, odróżniania grzybów jadalnych od trujących, dowiedziały się, jakie mogą być skutki zatrucia grzybami, poznały pospolite gatunki. Podkreślano też fakt, że podczas zbioru nie powinno się ucinać trzonu grzyba i pozostawiać w ziemi, prawidłowo powinno się wykręcić go z podłoża a powstały otwór delikatnie zasypać ściółką. Uświadomiono im fakt, że nie wszystkie muchomory są trujące. Dowiedziały się także, co to jest hymenofor blaszkowy i rurkowy oraz jak dochodzi do propagacji grzybów.

Po powrocie z terenu na uczestników czekało mnóstwo atrakcji. Zorganizowano konkursy:

- dla nauczycieli: z rozpoznawania gatunków grzybów,
- dla dzieci: na największego, najładniejszego i najciekawszego grzyba znalezionego podczas warsztatów, przyrodnicze „koło fortuny”.

„Przyrodniczy bieg na orientację w Szymbarku”

9 października 2014 r. OEE w Szymbarku zorganizował "Przyrodniczy bieg na orientację". Udział w imprezie wzięła młodzież gimnazjalna z ZKiW w Gołubiu. Ideą biegu przyrodniczego było umożliwienie młodzieży jeszcze lepszego poznania specyfiki KPK i jego walorów oraz pokazanie młodym ludziom, że teren parku krajobrazowego jest świetnym miejscem, aby w pięknych okolicznościach przyrody uprawiać aktywny wypoczynek. Przed wyruszeniem na trasę garść ciekawych informacji przekazała młodzieży dr Małgorzata Łukaszewicz-Gniotyńska, mówiąc m.in. o specyfice i walorach przyrodniczych KPK, krajobrazie młodoglacjalnym Pojezierza Kaszubskiego, utworach polodowcowych występujących na terenie Parku oraz bioróżnorodności okolic Szymbarka. Następnie gimnazjaliści zostali podzieleni na trzyosobowe zespoły i wyekwipowani w kompasy, mapy oraz karty startowe. Młodzież została poinstruowana w jaki sposób korzystać z kompasu i jak orientować mapę. Głównym zadaniem uczestników było odnalezienie i rozwiązanie wszystkich zadań przyrodniczych zlokalizowanych na trasie, oznaczonych na mapie odpowiednimi symbolami. Tak wyposażeni, zarówno w wiedzę jak i niezbędne pomoce, uczestnicy wyruszyli na trasę przyrodniczego biegu. Na trasie widać było ducha rywalizacji i duży zapał uczestników, którzy rozwiązując zadania starali się o osiągnięcie jak najlepszego wyniku.

„Ślimak, ślimak pokaż rogi...”

Pomysł na przeprowadzenie zajęć o takiej tematyce podsunęły same dzieci. Obserwując je podczas różnych warsztatów terenowych zauważyliśmy, że pierwszymi zwierzętami, jakie łapią do rączek są właśnie ślimaki. Chcąc rozwijać ich zainteresowanie tą grupą zwierząt Ośrodek Edukacji Ekologicznej w Szymbarku postanowił zorganizować warsztaty, na których zdobędą elementarną wiedzę i poznają ciekawostki. Zajęcia zostały skierowane do przedszkolaków i uczniów z klas 0–3. Rozpoczęły się pogadanką, przeplataną zdjęciami z

prezentacji multimedialnej, podczas której słuchacze dowiedzieli się podstawowych informacji na temat ślimaków, np. że ślimaki mają słaby wzrok i nie słyszą, posługują się głównie zmysłami zapachu i dotyku. Dzieci pytały „Dlaczego ślimaki potrafią poruszać się po pionowych przedmiotach i po suficie?”, prowadzący tłumaczył, że tę umiejętność zawdzięczają swojemu śluzowi. Kolejne pytanie nurtujące słuchaczy brzmiało: „Co ślimaki robią zimą?”, na co prowadzący odpowiadał, że hibernują pod kamieniami lub w starych pniach, jednak zdarzają się pojedyncze osobniki, które zasypiają tylko na okres 3 miesięcy od grudnia do lutego. Ślimaki pełnią bardzo ważną rolę w przyrodzie, gdyż są pokarmem dla innych, większych zwierząt, takich jak płazy, gady czy gryzonie. Najwięcej jednak emocji wywołały zajęcia praktyczne na sali wykładowej i zajęcia terenowe.

„Zimowe warsztaty 2014”

Każda pora roku w przyrodzie jest odmienna i bardzo interesująca. Także zima kryje mnóstwo tajemnic, które warto zgłębiać. By zachęcić do poznawania tych tajemnic dzieci i młodzież z terenu Gminy Stężycza i okolic Ośrodek Edukacji Ekologicznej w Szymbarku zorganizował w poszczególnych szkołach „Zimowe warsztaty z edukacji ekologicznej”. Zainteresowanie warsztatami było ogromne, ostatecznie uczestniczyły w nich 872 osoby (45 grup). Tematyka zajęć była dopasowana do wieku uczestników i przedstawiała się następująco:

* Przedszkola i zerówki: „Zimowe kłopoty roślin zwierząt” – na warsztatach dzieci dowiedziały się m.in. jaka jest geneza istnienia pór roku, co w przyrodzie dzieje się zimą, jak zwierzęta radzą sobie w tym okresie i jak zmienia się ich behavior oraz w jaki sposób dokarmiać zwierzęta, by im nie szkodzić. W trakcie zajęć uczestnicy sporządzili karmę dla ptaków, którą zabrali do domu by zawiesić ją na drzewach przy domach, w miejscach umożliwiających obserwacje ornitologiczne z okien, gdy aura będzie niesprzyjająca ptakom.

* Szkoły podstawowe: „Owady zimą” – uczniowie dowiedzieli się w jakich stadiach rozwojowych zimują owady, co zimą robią mrówki, gdzie można spotkać galasówki dębianki, jak zimą radzą sobie larwy owadów wodnych. Na warsztatach pt. „Jak ptaki spędzają zimę?” podopieczni poznali przystosowania ptaków do zimy, dowiedzieli się dlaczego ptaki wędrują, jakie gatunki zimują w Polsce i w jaki sposób radzą sobie z niską temperaturą. Podczas zajęć wykonano także karmniki.

* Gimnazja: „Zimowe ciekawostki przyrodnicze” – młodzież poznała ciekawostki, takie jak np.: rośliny kwitnące zimą we florze Polski, okres godowy wielu mieszkańców lasów w czasie zimy (np. kruki zakładają gniazda w lutym), dlaczego leśnicy zimą szukają drzew opukiwanych przez dzięcioły, itp.

Zależnie od warunków pogodowych warsztaty były prowadzone w warunkach kameralnych lub w terenie.

**WARSZTATY Z EDUKACJI EKOLOGICZNEJ ORGANIZOWANE PRZEZ
OŚRODEK EDUKACJI EKOLOGICZNEJ W SZYMBARKU OD STYCZNIA DO
CZERWCA 2014 ROKU**

Naturalne bogactwo siedlisk i przepiękny krajobraz w pobliżu Ośrodka umożliwia prowadzenie warsztatów z edukacji ekologicznej o zróżnicowanej tematyce (z przewagą zajęć terenowych):

1. Walory przyrodnicze Kaszubskiego Parku Krajobrazowego
2. Formy ochrony przyrody na przykładzie Kaszubskiego Parku Krajobrazowego
3. Lekcja przyrody w rezerwacie „Szczyt Wieżycy”
4. Flora i fauna Kaszubskiego Parku Krajobrazowego
5. Tajemnice porostów
6. Wędrówka, jako przystosowanie do zmian pór roku
7. Jak ptaki spędzają zimę?
8. Po co obrączkujemy ptaki?
9. Jaki to ptak?
10. Przedwiośnie na Kaszubach
11. Przedzimy na Kaszubach
12. Zimowe kłopoty roślin i zwierząt
13. Ziemia planetą owadów
14. Różnorodność świata owadów
15. Segregacja odpadów i recykling
16. Samodzielny recykling – papier czerpany
17. Ekosystem leśny
18. Lasy Pojezierza Kaszubskiego
19. Lasy okolic Szymbarka
20. Zagrożenia dla wód wynikające z gospodarki człowieka
21. Biologiczne i chemiczne badanie czystości wody
22. Co się kryje w kropli wody?
23. Ciekawostki hydrologiczne Kaszubskiego Parku Krajobrazowego
24. Połudowcowy Krajobraz Kaszub
25. „Ekobieg”
26. Podchody przyrodnicze
27. Orientacja w terenie, mapa, kompas, GPS
28. Jak czytać mapy i nie zgubić się w lesie?

202 odpłatne warsztaty przeprowadzili instruktorzy:

L.P.	Prowadzący		Tematyka warsztatów	Ilość warsztatów
1.	mgr Agnieszka Przesmycka	Chiropterolog, członek PTOPI „Salamandra”	„Już lubimy nietoperze”	5
2.	mgr Ilona Kozłowska	Biolog, nauczyciel biologii i chemii	„Ekologia w praktyce. Co to jest recykling? Jak wyprodukować papier czerpany?”	10
3.	mgr Adam Michalak	Zootechnik, członek OTOPI, przewodnik turystyczny	„Ekobieg”, „Ptaki Kaszubskiego Parku Krajobrazowego”, „Zima w przyrodzie”	31

4.	mgr Artur Sikorski	Kartograf	„Kartografia, czyli jak czytać mapy i nie zgubić się w terenie?”; „Zima w świecie roślin i zwierząt”	43
5.	mgr Piotr Kowalewski	Geolog, biolog, przewodnik turystyczny	„Graj w zielone”	3
6.	mgr Anna Peichert	Geograf, nauczyciel, członek klubu ekologicznego	„Różnorodność biologiczna okolic Szymbarka”, „Ślimak, ślimak pokaż rogi...”, „Zimowe kłopoty roślin i zwierząt”	22
7.	mgr Edmund Ulenberg	Opiekun stacji limnologicznej w Borucinie	„Ogródek Meteorologiczny”	6
8.	mgr Tomasz Narczyński	Herpetolog	„Płazy i gady występujące na terenie KPK”	14
9.	mgr Tomasz Mokwa	Ornitolog	„Wiosna w świecie ptaków”	1
10.	mgr Małgorzata Piotrowicz	Entomolog	„Ludzie w owadzim świecie”, „Ślimak, ślimak pokaż rogi...”, „Zimowe kłopoty roślin i zwierząt”	40
11.	mgr Artur Eichmann	Botanik	„Wiosna w lesie i na łące”, „Dla kogo kwitną kwiaty?”, „Biologiczne badanie wody”	6
12.	dr Małgorzata Łukaszewicz-Gniotyńska	Hydrobiolog	„Co się kryje w kropli wody?”, „Zimowe kłopoty roślin i zwierząt”	12
13.	mgr Nina Jakubek	Botanik	„Tropiciele wiosny”; „Od nasiona do rośliny”, „Tajemnice lasu”	7
14.	mgr inż. Tomasz Kuśnierz	Leśnik	„Zimowe kłopoty roślin i zwierząt”	2
SUMA				202

Pozostałe zajęcia przeprowadzili pracownicy Ośrodka w ramach godzin pracy:

- mgr Mateusz Drężek
- mgr Monika Rekowska

Były to:

- ❖ Przeprowadzenie warsztatów terenowych, ze szczególnym naciskiem na tematykę ochrony przyrody w KPK.
- ❖ Organizacja, przeprowadzenie warsztatów i podsumowań o: formach ochrony przyrody, lesie, ptakach drapieżnych, płazach, gryzoniach, recyklingu, problemach zanieczyszczeń wód, powietrza, gleby, alternatywnych źródłach energii, porostach, racjonalnej gospodarce odpadami.
- ❖ Organizacja i przeprowadzenie ognisk na terenie OEE.

Przykładowy program pobytu w Ośrodku Edukacji Ekologicznej w cyklu pięciodniowym:

Poniedziałek:

1. Przyjazd. Zapoznanie uczestników warsztatów z obowiązującymi przepisami BHP oraz regulaminem placówki. Przedstawienie planu pobytu. Zakwaterowanie.
2. Warsztaty z edukacji ekologicznej: „Walory przyrodnicze Kaszubskiego Parku Krajobrazowego”
3. Konkurs ekologiczny na temat KPK.

Wtorek:

1. Warsztaty z edukacji ekologicznej: „Lekcja przyrody w rezerwacie Szczyt Wieżycy”.
2. Warsztaty z edukacji ekologicznej: „Ziemia planetą owadów”.

Środa:

1. Warsztaty z edukacji ekologicznej w stacji Limnologicznej UG w Borucinie.
2. Warsztaty z edukacji ekologicznej: Samodzielny recykling – papier czerpany.

Czwartek:

1. Warsztaty z edukacji ekologicznej: „Orientacja w terenie, mapa, kompas GPS”.
2. Warsztaty z edukacji ekologicznej: „Podchody przyrodnicze”.
3. Konkurs piosenki ekologicznej. Ognisko z pieczeniem kiełbasek.

Piątek:

1. Warsztaty z edukacji ekologicznej: „Gleba jako ważny element środowiska”, połączone z wykonaniem pracy plastycznej z gliny.
2. Podsumowanie pobytu. Odbiór pokoi. Pożegnanie grupy.

Przykładowy program pobytu w Ośrodku Edukacji Ekologicznej w cyklu trzydniowym:

Poniedziałek:

1. Przyjazd. Zapoznanie uczestników warsztatów z obowiązującymi przepisami BHP oraz regulaminem placówki. Przedstawienie planu pobytu. Zakwaterowanie.
2. Warsztaty z edukacji ekologicznej: „Formy ochrony przyrody na przykładzie Kaszubskiego Parku Krajobrazowego”.
3. Konkurs ekologiczny na temat form ochrony przyrody.

Wtorek:

1. Warsztaty z edukacji ekologicznej: „Ptaki KPK”.
2. Warsztaty z edukacji ekologicznej: „Co się kryje w kropli wody?”.
3. Konkurs piosenki ekologicznej. Ognisko z pieczeniem kiełbasek.

Środa:

1. Warsztaty z edukacji ekologicznej: „Ekobieg”.
2. Podsumowanie pobytu. Odbiór pokoi. Pożegnanie grupy.

EFEKT EKOLOGICZNY:

Przeprowadzono warsztaty z edukacji ekologicznej z **256 grupami** dzieci i młodzieży szkolnej na różnych poziomach nauczania z opiekunami, o łącznej liczbie osób **5 965 osób**.

Podczas warsztatów z edukacji ekologicznej w warunkach zróżnicowanego środowiska przyrodniczego, nad wodą, w lesie, na polach uprawnych, łąkach uczestnicy obserwowali relacje, jakie zachodzą pomiędzy ochroną przyrody i krajobrazu, a społeczną i gospodarczą działalnością człowieka, zapoznając się jednocześnie z walorami przyrodniczymi, krajobrazowymi, historycznymi i kulturowymi regionu, zdobyli także praktyczne umiejętności orientacji w terenie (na zajęciach z topografii). Podczas zajęć z recyklingu nauczyli się zasad segregowania i wykorzystania odpadów. Na zajęciach z ornitologii poznali ptaki okolic Szymbarka i nauczyli się rozpoznawać je po wyglądzie zewnętrznym i wydawanych głosach. Wszyscy prowadzący położyli nacisk na podstawowe zasady zachowania się w terenie i prowadzenia bezpiecznych obserwacji oraz obsługi sprzętu, przydatnego do wypraw przyrodniczych.

REALIZACJA ZADAŃ W RAMACH UTRZYMANIA BUDYNKU I OBEJŚCIA OEE

Zakupiono następujące pomoce dydaktyczne: latarki czołowe, kompasy, aparaty fotograficzne, kamerę, książki do uzupełnienia księgozbioru, puzzle wielkoformatowe z sylwetkami ślimaków, prasę do roślin, owady zatopione w żywicy, tablicę „Owady”, lunetę, mikroskopy stereoskopowe, sieci i drążki teleskopowe do nich, plansze z sylwetkami zwierząt, 2 zestawy interaktywne: „Drzewa” i „Krzewy”, 3 tablice magnetyczne: „Grzyby”, „Owady”, „Ssaki”.

Doposażono biuro w 2 nowe fotele, do aneksu kuchennego zakupiono porcelanę, drobny sprzęt i 2 taborety. Pokoje doposażono w pościelę, ręczniki, wieszaki, zegary. Zakupiono również myjkę ciśnieniową, sprzęt do warsztatu i ogrodu, kompostownik, kosze na odpady, 8 lamp solarnych, kwiaty.

Przeprowadzono remont pierwszego piętra i zainstalowano na nim hydrant. Na obejściu OEE wymieniono fragment płotu i została postawiona wiata na drewno do ogniska.